

Zpráva Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 24.08.1971, sp. zn. Tpjf 102/70, ECLI:CZ:NS:1971:TPJF.102.1970.1

Číslo: 11/1972

Právní věta: Zkušenosti s uplatňováním zákona č. 149/1969 Sb., pokud jde o řízení před samosoudcem a zákona č. 150/1969 Sb. o přečinech.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 24.08.1971

Spisová značka: Tpjf 102/70

Číslo rozhodnutí: 11

Číslo sešitu: 4

Typ rozhodnutí: Zpráva

Hesla: Hlavní líčení, Obhajoba nutná, Přečiny, Příslušnost soudu, Řízení před samosoudcem, Řízení proti mladistvým, Řízení proti uprchlému, Řízení vykonávací, Vracení věci prokurátovi k došetření

Předpisy: 140/1961 Sb. § 175 odst. 1 141/1961 Sb. § 2 odst. 6

§ 10 70/1965 Sb. § 16

§ 104

§ 179b odst. 1

§ 179b odst. 2 písm. a

§ 179b odst. 2 písm. b

§ 179b odst. 2 písm. c

§ 179d

§ 179e odst. 1 písm. h

§ 182 odst. 1

§ 188

§ 188 odst. 1 písm. f

§ 194

§ 198 odst. 1

§ 2 odst. 9

§ 202 odst. 2

§ 211

§ 290

§ 291

§ 314a odst. 1

§ 314a odst. 2

§ 314b odst. 1

§ 314b odst. 2

§ 314b odst. 3

§ 314b odst. 5

§ 314b odst. 6
§ 314c odst. 1
§ 314c odst. 1 písm. f 150/1969 Sb. § 3 odst. 1
§ 76 odst. 5
§ 8 písm. c
§ 9 odst. 1
§ 91
§ 92
§ 93
§ 95
§ 97

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 11/1972 sb. rozh.

Zkušenosti s uplatňováním zákona č. 149/1969 Sb., pokud jde o řízení před samosoudcem a zákona č. 150/1969 Sb. o přečinech.

(Výtah ze zprávy trestního kolegia Nejvyššího soudu ČSSR č. [Tpjf 102/70](#) ze dne 24. srpna 1971.)

1. Objasňování přečinů je oproti formám přípravného řízení (vyhledávání a vyšetřování) značně zjednodušeno a zbaveno formálnosti. O přečinech má být konáno přípravné řízení zcela výjimečně, a to zejména v případech, kdy bude nutno provést zajišťovací úkony závažnější povahy podle hlavy čtvrté trestního řádu. Instituce o objasňování přečinů sleduje, aby řízení, které se o přečinech koná, bylo jednoduché, neformální a rychlé. Tuto neformálnost objasňování přečinů zdůrazňují i prozatímní směrnice ministerstva vnitra ČSSR o postupu orgánů SNB při objasňování přečinů (srov. zejména čl. 11 a čl. 12 a čl. 25 cit. směrnic).

Podle § 179d tr. ř. ve znění novely zpráva o výsledku objasňování vedle označení orgánu, který objasňování prováděl, data sepsání zprávy a osobních údajů podezřelého a poškozeného má obsahovat stručné, ale výstižné vyličení skutkového stavu spolu s uvedením, jaký přečin se ve skutku spatřuje, jakož i důkazní prostředky, které odůvodňují podezření.

Potřebná vysvětlení, vyjádření a písemné podklady se zpravidla vyžádají stručným přípisem, popř. jiným vhodným způsobem, např. telefonicky (čl. 11 cit. směrnic ministerstva vnitra ČSSR). Vysvětlení občana stačí poznamenat jen do bloku a převzít přepis jeho obsahu do zprávy o výsledku objasňování.

Objasňování se má dít v terénu a je zbytečné a zásadně nesprávné volat občany, od nichž se vysvětlení vyžaduje, do úřadovny SNB a sepisovat s nimi protokoly (srov. § 179b odst. 2 písm. a) tr. ř. ve znění novely).

Tato tendence nové zákonné úpravy není správně chápána ani orgány objasňování ani samosoudci. Na jedné straně se u orgánů objasňování projevují sklony k zbytečnému administrování a k sepisování formálních protokolů o vysvětleních občanů; na druhé straně se vyskytly názory, že informativní výsledky z objasňování nejsou pro soud důkazem, a že pokud se o výpovědích občanů nebudou sepisovat protokoly při dodržení předpisů oddílu druhého hlavy páté tr. ř. o výslechu svědka a budou se provádět pouze formou vysvětlení podle § 179b odst. 2 písm. a) tr. ř. ve znění novely, povede tento způsob objasňování k prodlužování řízení před soudem. Soudci si dostatečně

neuvědomují, že objasňování není další formou přípravného řízení a že těžiště dokazování je v řízení před samosoudcem. Úkolem orgánů objasňování není provádění důkazů, ale urychlené zjištění, že byl spáchán přečin, zjištění osoby podezřelé ze spáchání tohoto přečinu a shromáždění důkazních prostředků, které toto podezření odůvodňují, a rychlým provedením úkonů uvedených v § 179b odst. 1 tr. ř. ve znění novely zajistit, aby občan podezřelý ze spáchání přečinu byl co nejrychleji postaven před soud. Požadavek, aby občané podávající ve věci vysvětlení byli vyslýcháni podle procesních předpisů o výslechu svědka, je v rozporu s ustanovením § 179b odst. 2 písm. a) tr. ř. ve znění novely, podle kterého svědecký výslech má být prováděn ve stadiu objasňování jen tehdy, ukáže-li se potřeba provést svědecký výslech. Důvodová zpráva k vlád. návrhu zák. č. 149/1969 Sb. tuto potřebu blíže konkretizuje tak, že orgán konající objasňování bude při výslechu občana postupovat podle předpisů trestního řádu o svědeckém výslechu jen tam, kde půjde o zvláště důležitou informaci nebo kde hrozí nebezpečí, že vyslýchaná osoba se z různých důvodů nebude moci k soudu dostavit.

Závažné nedostatky se vyskytují v průběhu objasňování při výsleších osob podezřelých ze spáchání přečinů. Tyto osoby nemají ještě postavení obviněného, poněvadž účinky vznesení obvinění nastávají teprve doručením návrhu prokurátora na potrestání soudu (§ 314b odst. 1 tr. ř. ve znění novely). Taková osoba může být vyslechnuta jen jako podezřelá podle § 179b odst. 1 písm. b) tr. ř. ve znění novely. Avšak i v tomto stadiu musí být postupováno podle § 76 odst. 5 tr. ř. včetně poučení podezřelého o jeho právech.

Velmi často protokol o výslechu podezřelého neobsahuje vůbec poučení anebo obsahuje poučení neúplné nebo nesprávné, což má další nepříznivé důsledky pro řízení před samosoudcem, poněvadž nelze potom toto řízení konat v nepřítomnosti obviněného, jemuž bylo řádně doručeno předvolání k hlavnímu líčení a jenž se k hlavnímu líčení bez omluvy nedostavil.

Podle dosavadních zkušeností zprávy o výsledcích objasňování mají kolísavou kvalitu závislou na obtížnosti objasňování a na zkušenostech orgánů objasňování. Ukazuje se, že zjednodušená forma objasňování přečinů je vhodná pro případy s nepříliš komplikovaným skutkovým stavem, kde postačuje k náležitému objasnění věci běžná rutina orgánů objasňování. Nedostatky jsou však zjišťovány ve věcech, kde formální znaky přečinů jsou komplikovanější. Zprávy o výsledku objasňování v těchto věcech často neobsahují dost materiálu, z něhož by se dalo zjistit, zda jsou naplněny všechny zákonné znaky přečinu, který je předmětem objasňování. Rozbory krajských soudů konstatují, že největší nedostatky při objasňování věci se vyskytují při objasňování přečinů proti majetku v socialistickém a osobním vlastnictví podle § 3 odst. 1, proti pracovní kázní podle § 8 písm. c), proti socialistickému soužití podle § 9 odst. 1 a příživnictví podle § 10 zák. č. 150/1969 Sb. o přečinech.

U přečinů proti majetku v socialistickém a v osobním vlastnictví podle § 3 odst. 1 zák. o přečinech nejsou objasňovány okolnosti důležité pro určení výše způsobené majetkové škody.

U přečinů proti pracovní kázní podle § 8 písm. c) o přečinech není zjišťován následek soustavného vynechávání pracovních směn, totiž zda došlo k ohrožení plynulého hospodářského provozu nebo hospodářské činnosti socialistické organizace anebo ke způsobení škody. U přečinů proti socialistickému soužití podle § 9 odst. 1 zák. o přečinech nejsou zjišťovány znaky uvedené v dovětku tohoto ustanovení, totiž zda pachatel byl v posledním roce pro některý čin obdobné povahy postižen anebo v posledních třech letech pro některý z trestných činů obdobné povahy odsouzen nebo z výkonu trestu odnětí svobody uloženého mu za takový trestný čin propuštěn. Pro přečin příživnictví podle § 10 zák. o přečinech se stíhají pachatelé, u nichž je již důvodné podezření ze spáchání trestného činu příživnictví podle § 203 tr. zák.

2. Dosavadní poznatky signalizují, že instituce objasňování přečinů tak, jak je upravena zákonem č. 149/1969 Sb., zjednodušila řízení pouze ve stadiu objasňování, nikoli však v řízení před

samosoudcem. Těžiště dokazování se přesunulo do hlavního líčení, přičemž samosoudce je vázán v podstatě stejnými procesními předpisy jako senát, ač jde z převážné většiny o věci skutkově i právně jednoduché a méně závažné. V případech nedostavení se obviněného a svědků je hlavní líčení odročováno. Dalším důvodem odročování hlavního líčení je, že ve stadiu objasňování věci není věnována dostatečná pozornost obhajobě podezřelého, obhajoba není uvedena ve zprávě o výsledku objasňování a teprve v hlavním líčení se ukáže potřeba provádět další důkazy, které ze zprávy o výsledku objasňování nevyplývaly.

To potvrzují i výsledky průzkumu o nejčastějších důvodech odročení hlavního líčení. Jsou to:

- a) nedostavení se obviněného 46,2
- b) nedostavení se svědka 10,8
- c) potřeba provádění dalších důkazů asi 9,5
- d) závady v doručení 13,3

Průzkum řízení před samosoudcem tedy ukazuje, že zjednodušená forma objasňování je přijatelná a optimální jen u věcí skutečně jednoduchých po stránce skutkové i právní. Jinak se řízení neurychlí, ale naopak se prodlužuje a komplikuje.

Účelem řízení před samosoudcem má být urychlení řízení o přečinech a o některých trestných činech. Již shora bylo konstatováno, že k urychlení řízení dochází zpravidla pouze ve věcech skutkově i právně jednoduchých, poněvadž závisí na kvalitě objasňování. Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona č. 149/1969 Sb. sice uvádí, že pro řízení před samosoudcem platí obecné ustanovení § 290 tr. ř. s odchylkami, které sledují urychlení a zjednodušení řízení, avšak koncepce zákona v tomto směru není jasná. V zákoně výslovně uvedené odchylky spočívají v tom, že samosoudce obžalobu a návrh na potrestání předběžně neprojednává a že v řízení o přečinu není třeba zachovat lhůtu k přípravě podle § 198 odst. 1 tr. ř. nejsou tak závažné, aby umožnily podstatnější zjednodušení a urychlení řízení před samosoudcem.

Průtahy řízení před samosoudcem způsobuje též okolnost, že podle § 314c písm. f) tr. ř. samosoudce může vrátit věc prokurátorovi k došetření jen pokud bylo ve věci konáno přípravné řízení (tj. vyhledávání, resp. vyšetřování), což ve věcech přečinů je výjimkou. Možnost vrátit věc orgánu konajícímu objasňování s pokynem, v kterých směrech je třeba objasňování doplnit, má však prokurátor (§ 179e odst. 1 písm. h) tr. ř.). Prokurátoři náležitě nevyužívají tohoto ustanovení a podávají návrhy na potrestání i ve věcech nedostatečně objasněných. V řadě případů tak přesunují na samosoudce úkony, které měly být provedeny již při objasňování věci, např. zjišťování přesných adres osob, které je třeba ve věci vyslechnout apod.

3. Praxe soudců je velmi nejednotná v otázce, jak postupovat v případech obžalob pro trestné činy projednávané samosoudci, když se jeví potřeba odstranit vady přípravného řízení anebo když věc není náležitě objasněna. Se zřetelem na ustanovení § 314b odst. 3 tr. ř. ve znění novely, podle kterého samosoudce obžalobu předběžně neprojednává, většina soudců zastává stanovisko, že samosoudce o obžalobě nerozhoduje, a proto také nemá možnost věc vrátit prokurátorovi k došetření. Opačné názory se vyskytují u soudů Slovenské socialistické republiky. Tyto soudy rozhodují o přijetí obžaloby, odvolávajíce se na ustanovení § 194 tr. ř., podle kterého, není-li důvodu k předběžnému projednání obžaloby, rozhodne předseda senátu o přijetí obžaloby, a na ustanovení § 314b odst. 2 tr. ř., ve znění novely, podle kterého samosoudce má stejná práva a povinnosti jako senát a jeho předseda. V Západoslovenském kraji se vyvinula praxe přijatá všeobecně i prokuraturou, že když věc není došetřena, vrátí se k došetření prokurátorovi podle § 188 odst. 1

písm. f) tr. ř., aniž by se však tento postup blíže odůvodnil. Tuto praxi schválil i Nejvyšší soud SSR v rozhodnutí sp. zn. [3 Tz 137/70](#) (uveřejněném v sb. rozh. tr. č. 50/1971). Naproti tomu soudy České socialistické republiky zastávají stanovisko, že vrácení věci k došetření prokurátorovi je vzhledem k ustanovení § 314b odst. 3 tr. ř. ve znění novely vyloučeno.

Tato praxe soudů Slovenské socialistické republiky není v rozporu s ustanoveními o řízení před samosoudcem.

Z ustanovení § 314b odst. 3 tr. ř. ve znění novely nelze ještě dovozovat, že by samosoudce o obžalobě před nařízením hlavního líčení nerozhodoval. Předběžné projednání obžaloby je forma senátního přezkoumávání podané obžaloby, které samosoudce neprovádí. Tím však není dotčena nutnost rozhodnout o obžalobě podle § 188 tr. ř. To vyplývá též ze srovnání § 314b odst. 3 a § 314c odst. 1 tr. ř. ve znění novely. Návrh na potrestání přečinu samosoudce též předběžně neprojednává a přesto podle ustanovení § 314c odst. 1 cit. zák. rozhoduje před nařízením hlavního líčení o podaném návrhu na potrestání a může věc postoupit jinému příslušnému soudu nebo jinému příslušnému orgánu, trestní stíhání zastavit anebo přerušit a při splnění zákonných podmínek uvedených v § 314c odst. 1 pod písm. e) f) tr. ř. ve znění novely dokonce věc vrátit prokurátorovi. Jestliže v hlavě devatenácté v oddílu čtvrtém o řízení před samosoudcem není výslovně upraveno rozhodování samosoudce o obžalobě, je to proto, že úprava řízení před samosoudcem je koncipována jako zvláštní způsob řízení a zahrnuta do hlavy devatenácté trestního řádu, takže i pro tento způsob řízení platí obecné ustanovení § 290 tr. ř. Podle tohoto ustanovení se užije i na řízení podle této hlavy obecných předpisů, jestliže tato hlava neobsahuje ustanovení zvláštní. Rozhodování o návrhu na potrestání před nařízením hlavního líčení muselo být výslovně v hlavě devatenácté upraveno, poněvadž obecné předpisy trestního řádu objasňování přečinů a rozhodování o návrhu na potrestání neupravují. Správnost těchto závěrů podporují též další ustanovení trestního řádu. Podle § 182 odst. 1 tr. ř. může prokurátor obžalobu, která nebyla ještě soudem přijata, vzít zpět s účinky, že se věc vrací do stavu přípravného řízení. Podle § 314b odst. 6 tr. ř. ve znění novely pouze návrh na potrestání nemůže prokurátor vzít zpět poté, kdy byl doručen obviněnému. Z toho plyne, že zákonodárce předpokládal, že o obžalobě bude samosoudcem po jejím podání prokurátorem rozhodováno. Bylo by nelogické, aby s návrhem na potrestání nemohl prokurátor disponovat a aby s obžalobou mohl disponovat i po jejím doručení obviněnému a po nařízením hlavního líčení, když v senátních věcech je mu tato dispozice odepřena.

Z rozboru výše citovaných ustanovení trestního řádu lze tedy dovodit, že samosoudce po podání obžaloby musí buď obžalobu přijmout ve smyslu § 194 tr. ř., anebo učinit některé z rozhodnutí uvedených v § 188 tr. ř.

4. Projevují se tendence obviněných zlehčovat význam řízení o návrhu na potrestání tím, že se k hlavnímu líčení nedostavují a samosoudcům činí obtíže věc v přiměřené lhůtě skončit. V souvislosti s tím se uvažovalo, zda samosoudce může postupovat analogicky podle ustanovení § 202 odst. 2 tr. ř. a provést hlavní líčení v nepřítomnosti obviněného, když má za to, že lze věc spolehlivě rozhodnout a účelu trestního řízení dosáhnout i bez přítomnosti obviněného. I v této otázce byla praxe soudů značně nejednotná. Např. krajský soud v Bratislavě zastával velmi striktní stanovisko, že hlavní líčení o přečinu se může konat v nepřítomnosti obviněného jen tehdy, když se ve věci konalo přípravné řízení. Naproti tomu převážná většina soudců Východočeského kraje a Západočeského kraje zastává stanovisko, že lze konat hlavní líčení i v nepřítomnosti obviněného. Na gremiální poradě soudců krajského soudu v Banské Bystrici bylo zastáváno stanovisko, že hlavní líčení v nepřítomnosti obviněného nelze provést, poněvadž obviněný nebyl seznámen s výsledky objasňování a z doručeného návrhu na potrestání zjistil jen rozsah navrhovaných důkazů, nebyl však seznámen s jejich obsahem. Tato otázka byla řešena stanovisky nejvyšších soudů republik.

Podle stanoviska Nejvyššího soudu České socialistické republiky lze konat hlavní líčení v

nepřítomnosti obviněného i v řízení o přečinech, jestliže:

a) byl obviněnému řádně doručen návrh na potrestání a předvolání k hlavnímu líčení; b) obviněný byl už při objasňování vyslechnut protokolárně a protokol je připojen k návrhu na potrestání; c) když obviněný skutek kladený mu za vinu plně doznal a jeho doznání je v souladu s ostatním materiálem připojeným ke zprávě o výsledku objasňování.

Podle stanoviska Nejvyššího soudu Slovenské socialistické republiky lze konat hlavní líčení v nepřítomnosti obviněného i v řízení o přečinech, jestliže: a) návrh prokurátora na potrestání byl obviněnému řádně doručen a obviněný byl k hlavnímu líčení řádně předvolán; b) z protokolu o jeho výslechu je patrné, že byla dodržena ustanovení § 91 až § 93 a § 95 tr. ř. a že mu ve smyslu § 179b odst. 2 písm. b) tr. ř. bylo oznámeno, z čeho je podezírán; c) nejpozději v předvolání k hlavnímu líčení byl poučen o svých právech zvolit si obhájce a navrhnout důkazy a o tom, že když se k hlavnímu líčení bez omluvy nedostaví, bude hlavní líčení provedeno v jeho nepřítomnosti.

I když oba nejvyšší soudy republik se tedy shodují v tom, že lze konat hlavní líčení v nepřítomnosti obviněného i v řízení o přečinech, jsou nejednotny při stanovení podmínek, při jejichž splnění lze konat hlavní líčení v nepřítomnosti obviněného.

Podmínky vyžadované stanoviskem trestního kolegia Nejvyššího soudu Slovenské socialistické republiky pro konání hlavního líčení v nepřítomnosti obviněného jsou sice nutné, ale nejsou úplné. Je třeba doplnit je o další podmínku, totiž, aby obviněný byl při doručení návrhu na potrestání a při řádném předvolání k hlavnímu líčení též poučen o tom, že má možnost dostavit se k soudu a seznámit se se zprávou o výsledcích objasňování a s jejími přílohami. Tato podmínka by odpovídala podmínce uvedené v § 202 odst. 2 písm. b) tr. ř., totiž, že obviněný byl ve věcech, v nichž se konalo přípravné řízení, seznámen s výsledky vyšetřování nebo vyhledávání.

5. Ne dost jasná koncepce důkazního řízení v řízení o přečinech vede v praxi soudů k pochybnostem, zda a při splnění kterých podmínek lze číst výpověď občana podávajícího vysvětlení při objasňování, když se občan k hlavnímu líčení nedostavil. O této otázce jsou značně rozdílné názory, zejména: a) žádný zápis o vysvětlení občana provedený v průběhu objasňování přečinu nelze v hlavním líčení přečíst bez splnění podmínek uvedených v § 211 tr. ř.; b) připouští se čtení protokolu jen toho občana podávajícího vysvětlení, který byl poučen o možnosti postihu pro křivé svědectví podle § 175 odst. 1 tr. zák.; c) připouští se čtení protokolu o výslechu svědka jen tehdy, byl-li svědek před výslechem řádně poučen podle trestního řádu.

Tato situace vyžaduje sjednocení důkazního řízení v řízení o přečinu.

Ustanovení § 179b odst. 2 písm. a) tr. ř. ve znění novely připouští trojí způsob zachycení vysvětlení občana, a to: 1. reprodukcí vysvětlení občana ve zprávě o výsledku objasňování, což - jak bylo již shora uvedeno - by mělo být pravidlem; 2. protokol o vysvětlení občana s poučením podle § 16 zák. č. 70/1965 Sb. o SNB; 3. protokol o svědecké výpovědi podle ustanovení oddílu druhého hlavy páté tr. ř., která upravují výslech svědka (§ 179b odst. 2 písm. a/ věta za středníkem tr. ř. ve znění novely).

Podle důvodové zprávy k vládnímu návrhu zák. č. 149/1969 Sb. údaje vyslychaných osob se zachytí zpravidla jen ve zprávě o výsledku objasňování. Tam, kde půjde o zvláště důležitou informaci, nebo kde hrozí nebezpečí, že se vyslychaná osoba z různých důvodů k soudu nedostaví, orgán konající objasňování přečinu provede řádný výslech takové osoby a při výslechu a protokolování bude postupovat tak, jako kdyby šlo o důkaz prováděný v rámci přípravného řízení. Použije se tedy ustanovení trestního řádu upravujících výslech svědka.

Z ustanovení § 179b odst. 2 písm. a) tr. ř. ve znění novely lze tedy dovodit:

Pokud je stručný obsah výpovědi občana podávajícího vysvětlení uveden ve zprávě o výsledku objasňování, popř. pokud je ke zprávě o výsledku objasňování připojen jako příloha protokol o výpovědi občana podávajícího vysvětlení pouze s poučením podle § 16 zák. č. 70/1965 Sb. o SNB, přečtou se v hlavním líčení u soudu k důkazu zpráva o výsledku objasňování a její přílohy podle § 314b odst. 5 tr. ř. Samosoudce tyto důkazy hodnotí podle zásad rozvedených v § 2 odst. 6 tr. ř. a uváží, zda zjištění skutečného stavu věci vyžaduje, aby občan podávající ve věci vysvětlení, byl v hlavním líčení osobně vyslechnut jako svědek.

Jestliže jde o skutkově jednoduchou věc, obviněný skutek uvedený v návrhu na potrestání doznal a proti vysvětlení občana obsaženému ve zprávě o výsledku objasňování, popř. v příloze k této zprávě, nevznesl podstatné námitky, osobní výslech občana podávajícího vysvětlení jako svědka nebude zpravidla nutný.

Jestliže však byl občan vyslechnut v průběhu objasňování jako svědek podle § 179b odst. 2 písm. a) i. f. tr. ř. při zachování ustanovení § 97 až 104 tr. ř. o výslechu svědka, lze takovou výpověď číst v hlavním líčení jen za podmínek § 211 tr. ř.

6. Podle § 314a odst. 1 tr. ř. ve znění novely samosoudce koná řízení o přečinech a o některých trestných činech v tomto ustanovení výslovně uvedených. Podle druhého odstavce ustanovení odstavce 1 se však neužije, jde-li o řízení o trestném činu proti mladistvému, proti uprchlému, proti osobě, která je zbavena způsobilosti k právním úkonům nebo jejíž způsobilost k právním úkonům je omezena, anebo jsou-li vzhledem k tělesným nebo duševním vadám obviněného pochybnosti o jeho způsobilosti náležitě se hájit, proti osobě, která byla soudem již odsouzena jako zvláště nebezpečný recidivista nebo jestliže má být uložen souhrnný trest a dřívější trest byl uložen v řízení před senátem.

V praxi vznikly pochybnosti, zda lze konat o přečinu řízení proti uprchlému, když samo slovní znění odst. 2 § 314b výslovně nevylučuje, že o přečinu lze konat řízení před samosoudcem i proti uprchlému. Nejvyšší soud ČSSR se však ztotožnil se stanoviskem Generální prokuratury ČSSR, které vylučuje konání řízení o přečinu proti uprchlému. Řízení proti uprchlému předpokládá přípravné řízení a nikoli pouze neformální objasňování. Jde o složité řízení, které nelze konat proti mladistvému a v němž je stanovena povinnost nutné obhajoby. Předpokládá tedy takovou závažnost trestného činu a tak důležitý zájem na jeho postihu, že i přes jeho složitost je třeba řízení proti uprchlému konat. Naproti tomu přečin je čin pro společnost typově méně nebezpečný než trestný čin.

Lze proto dospět k závěru, že by bylo možné konat řízení proti uprchlému i pro přečin jen v těch případech, kde se koná společné řízení o trestném činu a o přečinu a kde se tedy i o přečinu koná přípravné řízení.

7. Pokud jde o řízení proti mladistvým, vznikly v praxi pochybnosti, zda i v řízení o přečinu musí mít mladistvý podle § 291 tr. ř. obhájce. Tato otázka byla řešena stanoviskem Generální prokuratury ČSSR, podle kterého mladistvý nemusí a ani nemůže mít obhájce v průběhu objasňování přečinu. Argumentuje se ustanovením § 179b odst. 2 písm. c) tr. ř. ve znění novely, podle kterého v průběhu objasňování není přípustná účast obhájce. Z ustanovení § 291 tr. ř. pak plyne, že toto ustanovení se vztahuje na nutnou obhajobu jen v těch trestních věcech mladistvého, v nichž se koná přípravné řízení. S tímto stanoviskem se ztotožnilo i trestní kolegium Nejvyššího soudu ČSSR.

8. U některých soudů vznikly též nejasnosti v otázce příslušnosti samosoudce ve vykonávacím řízení. Poukazovalo se přitom na ustanovení § 2 odst. 9 tr. ř. ve znění novely, podle kterého samosoudce rozhoduje jen tam, kde to zákon výslovně stanoví, přičemž ve vykonávacím řízení není příslušnost samosoudce výslovně stanovena.

Tato otázka byla řešena již stanoviskem býv. Nejvyššího soudu (Tj 60/70). Podle tohoto stanoviska pravomoc samosoudce je upravena v ustanovení § 314a odst. 1 tr. ř. ve znění novely v tom smyslu, že úprava řízení před samosoudcem je pojata do části třetí trestního řádu, upravující řízení před soudem. V téže části je upraveno i vykonávací řízení a řízení o zahlazení odsouzení (hlava XX a XXI). Z tohoto systematického zařazení a dále z ustanovení § 314b odst. 2 tr. ř. ve znění novely, podle kterého samosoudce má stejná práva a povinnosti jako senát a jeho předseda, lze dovodit, že ve věcech uvedených v § 314a odst. 1 tr. ř. ve znění novely koná samosoudce i vykonávací řízení. S tímto stanoviskem je na místě souhlasit, poněvadž jeho správnost je podporována též ustanovením § 12 odst. 9 tr. ř., podle kterého trestním řízením se rozumí řízení podle tohoto zákona, tedy i řízení vykonávací na rozdíl od trestního stíhání, jímž se rozumí úsek řízení od zahájení trestního stíhání až do právní moci rozsudku nebo usnesení o zastavení trestního stíhání.